

Valtuustoaloite hallintosäännön täsmentäminen

Aluehallitus 07.10.2025 § 289

Valmistelija hallinnon asiantuntija Ella Sofia Aniranta p. 040 506 5610

Selostus asiasta Aluevaltuuston 9.9.2025 kokouksessa jätettiin liitteenä oleva valtuustoaloite hallintosäännön täsmentämisestä (valtuutettu Jari Blom).

Aluevaltuusto lähetti valtuustoaloitteen aluehallituksen valmisteltavaksi.

Toimivalta

hallintosääntö 143 §

Esittelijä Hyvinvointialuejohtaja Tollet Jan

Päätösehdotus Aluehallitus antaa valtuustoaloitteen edelleen konsernipalveluiden toimialajohtaja Lasse Lepän, lakiasiaintohtaja Johanna Aallon ja hallintopalvelupäällikkö Ella Kauppinen valmisteltavaksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Aluehallitus 02.12.2025
1473/00.05.01/2025

Valmistelija konsernipalveluiden toimialajohtaja Lasse Leppä, p. 050 599 9545
lakiasiaintohtaja Johanna Aalto, p. 050 434 6544
johdon asiantuntija Ella Kauppinen, p. 040 352 1966

Selostus asiasta Valtuustoaloitteen sisältö

Valtuutettu Jari Blomin ym. jättämässä aloitteessa esitetään, että hankintapäätösten tulee olla hallintosäännön otto-oikeuden piirissä, vaikka ne alittaisivat kansallisen kynnysarvon. Perusteena mainitaan, että kansalliset kynnysarvot ovat varsin korkeat erilaisten hankintojen osalta. Samoin tulisi harkita sitä, että poistettavaksi kohta operatiivisista päätöksistä, joilla ei ole välittömiä talousvaikutuksia.

Aloitteen jättäjän mukaan hyvinvointialueen hallinnon tulee olla avointa, tehokasta ja taloudellista. Hallinnossa tehtyjä päätöksiä tulee voida seurata erityisesti aluevaltuuston ja -hallituksen toimesta. Lisäksi aloitteen jättäjä näkee, että aluehallituksella on erityinen vastuu päätöksenteon seurannassa ja tästä syystä sen tulisi käsitellä tarkemmin esimerkiksi viranhaltijapäätöksiä.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Hyvinvointialueen hallintosäännön 78 §:n mukaan hyvinvointialueen hankintojen tulee perustua aluehallituksen hyväksymään hankintaohjelmaan ja -ohjeeseen, talousarvioon ja käyttösuunnitelmaan tai

investointisuunnitelmaan.

Hyvinvointialueella on voimassa oleva hankintaohjelma vuosille 2024–2030 (aluehallitus hyväksynyt 29.10.2024 § 272) ja hankintaohje, joka on ollut voimassa 1.6.2025 lukien (aluehallitus hyväksynyt 27.5.2025 § 163). Hankinnoissa tulee lisäksi noudattaa, mitä hankinnoista hyvinvointialueen hallintosäännön 10. luvussa säädetään. Näiden asiakirjojen ja hallintosäännön kirjausten noudattaminen hankinnoissa on kaikille viranhaltijoille velvoittava, ja he vastaavat tekemistään päätöksistä virkavastuulla.

Hallintosäännön 25 §:n mukaan aluehallituksen alaisen, mutta vain alla mainitun viranomaisen on ilmoitettava aluehallitukselle tekemistään ottokelpoisista päätöksistä lukuun ottamatta sellaisia asioita tai asiaryhmiä, joista aluehallitus on päättänyt, ettei se käytä otto-oikeuttaan. Ilmoittamisvelvollisia ovat toimielimet ja seuraavat viranhaltijat: hyvinvointialuejohtaja, toimialajohtajat ja vastuualuejohtajat.

Hallintosäännön mukaan ylemmälle toimielimelle ei ilmoiteta seuraavia päätöksiä:

- henkilöstöä koskevat päätökset, lukuun ottamatta valintaa vakinaiseen virkasuhteeseen;
- tilojen vuokraaminen ulkopuolisille tilapäiseen käyttöön;
- hankintapäätökset, joiden kokonaisarvo jää alle kansallisen kynnyksarvon;
- alle 2000 euron vahingonkorvaukset;
- operatiiviset päätökset, joilla ei ole välittömiä talousvaikutuksia.

Kansallinen kynnyksarvo tarkoittaa hankinnoissa seuraavia rajoja:

- 60 000 euroa: tavara- ja palveluhankinnat sekä suunnittelukilpailut
- 150 000 euroa: rakennusurakat
- 300 000 euroa: muut erityiset palveluhankinnat (tietyst liitteen E palvelut)
- 400 000 euroa: sosiaali- ja terveyspalvelut (tietyst liitteen E palvelut)
- 500 000 euroa: käyttöoikeussopimukset

Hallintosäännön kirjaukset otto-oikeudesta perustuvat organisaatorakenteeseen ja ilmoitettavien päätösmäärien hallittavuuteen. Esimerkiksi aluehallituksen ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevat viranhaltijat ovat tehneet edellisen vuoden aikana (ajanjaksolla 21.11.2024-20.11.2025) yhteensä:

- 29 kpl henkilöstöpäätöstä
- 68 kpl hankintapäätöstä ja
- 169 kpl muuta päätöstä.

Hankintapäätöksistä pienhankintoja oli yhdeksän kappaletta ja ne koskivat tavaroita tai palveluita (arvo alle 60 000 euroa). Kaikkiaan hankinnoista oli tehty hyvinvointialueella viranhaltijapäätöksiä 326 kappaletta samalla ajanjaksolla. Päätösmäärin lisäksi huomioitavaa on, että ylemmän viranomaisen otto-oikeus pidentää tehtyjen päätösten täytäntöönpanon mahdollista aloittamisajankohtaa käsittelyaikataulujen vuoksi.

Päätösten tiedoksianto ja seuranta

Aloitteen jättäjä nostaa esille myös hyvinvointialueen hallinnon avoimuuden, tehokkuuden ja taloudellisuuden sekä sen, että aluehallituksen sekä aluevaltuuston on voitava seurata tehtyjä päätöksiä.

Hyvinvointialueen toimielinten tekemät päätökset julkaistaan yleisessä tietoverkossa poikkeuksetta, jos ne eivät sisällä salassa pidettävää tietoa.

Hyvinvointialueen viranhaltijoiden tekemät päätökset, joissa on yleinen muutoksenhakuoikeus tai joihin kohdistuu yleistä tiedottamisintressiä, julkaistaan niin ikään yleisessä tietoverkossa. Päätökset ovat siis lähtökohtaisesti niin luottamushenkilöiden kuin hyvinvointialueen jäsenten saatavilla. Hankintapäätösten tiedoksiannossa ja julkaisussa noudatetaan lisäksi hankintalain kirjauksia.

Aluevaltuusto on hyvinvointialuelain 22 §:n mukaisesti hyväksynyt hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 13.12.2022 § 132. Hyvinvointialuelain 43 §:n mukaan aluehallituksen tehtävänä on huolehtia hyvinvointialueen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Aluehallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeen 12.9.2023 § 270. Edelleen Keski-Suomen hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on vastata hyvän hallinto- ja johtamistavan, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä aluehallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeissa kuvataan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut ja tehtävät. Määriteltujen vastuiden mukaan johtavat viranhaltijat huolehtivat sisäisen valvonnan ja riskienvalvonnan tuloksellisesta toimeenpanosta ja raportoinnista vastuualueellaan. Ylimmällä johdolla on korostunut vastuu ja velvoite toimia hyvän johtamis- ja hallintotavan mukaan sekä puuttua toiminnassa ilmeneviin poikkeamiin. Edelleen sisäisen valvonnan vastuiden mukaan johtavien viranhaltijoiden ja esihenkilöiden velvollisuus on huolehtia siitä, että kunkin vastuulla oleva toiminta noudattaa hyvinvointialueen strategian arvoja ja tavoitteita. Lisäksi velvollisuutena on ylläpitää ja kehittää oman ja vastuualueensa kustannustietoista toimintaa hyvinvointialueen varojen ja taloudellisen kantokyvyn varmistamiseksi. Näin ollen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastaavien viranhaltijoiden vastuulla on seurata myös alaisensa toiminnan hankintoja ja niiden lainsäädännön sekä hyvinvointialueen päätösten ja ohjeiden mukaisuutta.

Vastauksen yhteenveto

Säädökset ja ohjeet, jotka ohjaavat hankintoja, voidaan katsoa olevan riittäviä. Hankintaosaamista on vahvistettu ja vahvistetaan jatkossa vielä enemmän hyvinvointialueen organisaation sisällä.

Huomioiden tehtyjen päätöksien sekä viranhaltijoiden määrä ei ole tarkoituksenmukaista nostaa ilmoitusvelvollisten viranhaltijoiden tai ottokelpoisuuden piiriin kuuluvien päätöstyyppeiden määrää. Aloitteen kanssa samansuuntainen muutos olisi kuitenkin lisätä otto-oikeuden piiriin ilmoitusvelvollisten kaikki yli 60.000 euroa käsittävät hankinnat. Mahdolliset toimivaltaylitykset tai muu ohjeiden vastainen toiminta pitää pystyä havaitsemaan hyvinvointialueen sisäisen valvonnan kautta.

Talous

Asialla ei ole välittömiä talousvaikutuksia.

Vaikutusten ennakkoarviointi

Vaikutusten ennakkoarviointia ei ole tarpeen tehdä, koska kyseessä on hallinnon sisäinen asia.

Toimivalta

Hallintosääntö 16 § ja 143 §

Esittelijä

vs. hyvinvointialuejohtaja Kallimo Kati

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää

- 1) merkitä valtuustoaloitteeseen laaditun vastauksen tiedokseen,
- 2) lähettää sen edelleen tiedoksi aluevaltuustolle sekä
- 3) esittää aluevaltuustolle, että se toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös